THE LEARNING OF A TOURISM COMMUNITY IN INFORMATION PROCESSING THROUGH ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY APPRAISAL

RERKRAT PAKKANTORN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
(ENVIRONMENTAL EDUCATION)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2015

Copyright by Mahidol University

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

THE LEARNING OF A TOURISM COMMUNITY IN INFORMATION PROCESSING THROUGH ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY APPRAISAL

RERKRAT PAKKANTORN 5237962 SHED/D

Ed. D. (ENVIRONMENTAL EDUCATION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TASSANEE OUNVICHIT, Ph.D., LUECHAI SRINGERNYUANG, Ph.D., ANUCHA LEKSAKUNDILOK, Ph.D.

ABSTRACT

Community-based environmental management that is based on empirical information advances the sustainability of community-based tourism management. Hence, it is necessary that tourism communities, in order for them to appreciate the values of the environment, recognize the impacts of tourism on the environment and aspire for the capacity to plan for environmental management and to possess information processing skills. This participatory action research employed a community-improvised process of environmental carrying capacity appraisal as the learning environment in order to (1) innovate an instructional model of information processing for environmental decision by tourism communities, (2) evaluate the effectiveness of community learning through the learning output, and (3) analyze the factors that influence the learning success. Six leaders of the tourism community of Ban Nong Mae Na, Khao Kho District of Phetchabun Province where environmental resources were vulnerable, participated in the research on a voluntary basis.

The research reveals the following: (1) Through the research process, the Learn to Make an Informed Environmental Decision or the "L-Informed ED" instructional model was synthesized, comprising seven major steps of synergizing cooperation to treat collective environmental problems, collating environmental situations based on existing experiences and beliefs, assessing the actual environmental situations with newly acquired information, planning management guidelines for selected environmental problems, appraising the environmental carrying capacity for holistic environmental management planning, putting the plan to a trial use, and adopting the plan and its adaptations according to the changing situations as a collective rule. (2) The evaluation of the participants' environmental management plan by experts showed that, following this innovative model, the participants reflected their appreciation of the values of the environment, recognition of the impacts of tourism on the environment and mastery of environmental management planning at a high level ($\bar{x}$ = 3.50, SD = 0.46 ; $\bar{x}$ = 3.23, SD = 0.45 and $\bar{x}$ = 3.00, SD = 0.34 on a four-point scale, respectively). It was observed that the participants' practical experience and the information processing developed in the same direction. The more experience they had, the greater their capacity to select information with a greater technical value, instead of speculative information, and to engage in planning in a systematic manner. (3) The factors influential to learning success were classified into two groups. The learning environmental factors include the participants' recognition of the benefits of the research activities, the learning interactions among the participants, the continued enthusiastic characteristics of the participants and the learning support roles of the researcher. The information processing learning structural factors include an evaluation on the situational problem, attention to new information, selection of information, thinking, deciding, action and the subsequent meta-cognition that results in the long-term tacit declarative, procedural and conditional knowledge of the participants.

KEY WORDS: COMMUNITY LEARNING/ INFORMATION PROCESSING/ ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY/ ENVIRONMENTAL EDUCATION

261 pages

Copyright by Mahidol University

การเรียนรู้ของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในการประมวลสารสนเทศเพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อม
THE LEARNING OF A TOURISM COMMUNITY IN INFORMATION PROCESSING THROUGH ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY APPRAISAL

ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร 5237962 SHED/D

ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ทัศนีย์ อุนวิจิตร, Ph.D., ลือชัย ศรีเงินยวง, Ph.D., อนุชา เล็กสกุลดิลก, Ph.D.

บทคัดย่อ

การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนบนฐานของการใช้สารสนเทศเชิงประจักษ์มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทักษะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในการประมวลสารสนเทศเพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ใช้กิจกรรมการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อมเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อ (1) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้การประมวลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่องเที่ยว (2) ประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้ที่สะท้อนผ่านผลผลิตของการเรียนรู้ และ (3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการเรียนรู้ แกนนำของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวบ้านหนองแม่นา ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งแวดล้อมที่เปราะบางจำนวน 6 รายเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะผู้วิจัยร่วมโดยสมัครใจ

ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้การประมวลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เรียกว่า L-Informed ED ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นสร้างความร่วมมือเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาร่วมของชุมชน ขั้นระบุภาพสถานการณ์สิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์และความเชื่อเดิม ขั้นประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยสารสนเทศที่ค้นหามาใหม่ ขั้นลองวางแนวทางการจัดการประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบบางประเด็น ขั้นประเมินขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดแผนจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างเป็นองค์รวม ขั้นทดลองใช้แผนการจัดการ และขั้นยอมรับแผนการจัดการที่สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นกติการ่วม (2) จากการประเมินแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ภายใต้รูปแบบการเรียนรู้นี้ ผู้ร่วมวิจัยสะท้อนความเข้าใจในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการประยุกต์แผนการจัดการได้ในระดับดี ($\bar{x}$ = 3.50, SD = 0.46; $\bar{x}$ = 3.23, SD = 0.45 และ $\bar{x}$ = 3.00, SD = 0.34 โดยใช้มาตรวัดแบบ 4 ระดับตามลำดับ) โดยมีข้อสังเกตว่า ประสบการณ์การปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยมีผลไปในทางเดียวกันกับพัฒนาการในการเลือกใช้สารสนเทศที่มีความเป็นวิชาการมากขึ้น ลดการคาดเดาลง และความสามารถในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ (3) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการเรียนรู้จำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ ปัจจัยแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ร่วมวิจัย ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ภายในกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ลักษณะความกระตือรือร้นอย่างต่อเนื่องของผู้ร่วมวิจัย และบทบาทสนับสนุนของนักจัดการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยเชิงโครงสร้างของการเรียนรู้การประมวลสารสนเทศ ได้แก่ การประเมินสถานการณ์เพื่อตั้งประเด็นปัญหา ความสนใจต่อสารสนเทศใหม่ การคัดสรรสารสนเทศ การคิด การตัดสินใจและการปฏิบัติการ รวมถึงการรู้คิดซึ่งทำให้เกิดความรู้เชิงเนื้อหา กระบวนการและเงื่อนไขที่ฝังติดตัวผู้ร่วมวิจัยในระยะยาว

261 หน้า

Copyright by Mahidol University